

20 oktober 2021

Justitiedepartementet

Yttrande över Ersättning till brottsoffer SOU 2021:64

Läraryrket har fått möjlighet att yttra sig till Justitiedepartementet angående betänkandet Ersättning till brottsoffer (SOU 2021:64).

Sammanfattning av Läraryrketets synpunkter

Läraryrket instämmer i bedömningen att ersättningsnivåerna för kränkingsersättningen bör höjas generellt och att detta bör ske genom lagändring. Om denna förändring ska åstadkommas genom att stärka upprättelsemomentet i kränkingsersättningen finns det dock skäl att tona ner den föreslagna bestämmelsens lydelse. Vidare instämmer Läraryrket i att den nya lagregeln, som ska ge fler rätt till kränkingsersättning, begränsas till yrkesgrupper med en särskild beredskap och att lärare inte kan anses ha sådan beredskap. Regeringen bör dock i ett annat sammanhang utreda möjligheten att åstadkomma ett förstärkt straffrättsligt skydd för lärare, skolledare och möjligen fler yrkesgrupper.

Utredningen i korthet

En särskild utredare har sett över brottsoffers rätt till skadestånd och deras möjlighet att få ut sådan ersättning. Det uttalade syftet med uppdraget var att stärka brottsoffers ställning och minska skadeverkningarna av brott.

Utredningens förslag avser att åstadkomma påtagliga höjningar av ersättningsnivåerna såvitt avser kränkningar med anledning av brott. Med utredningens synsätt bör förslagen, efter den tänkta reformen, i flera fall resultera i fördubblade ersättningsnivåer.

Utredningen lämnar också förslag som innebär att rätten till kränkingsersättning för poliser och andra yrkesgrupper med särskild beredskap utökas.

20 oktober 2021

Vidare föreslår utredningen att det ska införas en särskild anhörigersättning. Den nya ersättningsformen är tänkt att utgå till nära anhöriga till personer som dödats genom vissa allvarliga brott, t.ex. mord.

Slutligen föreslår utredningen att det ska bli lättare att utmäta medel hos gärningspersoner som förpliktats att betala skadestånd på grund av brott.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2022.

Läraryrketets synpunkter

På ett övergripande plan välkomnar Läraryrket att brottsoffer får en stärkt rätt till förhöjt skadestånd och samtidigt en ökad möjlighet att få ut sådan ersättning.

Höjda nivåer på kränkingsersättning

Läraryrket instämmer i bedömningen att ersättningsnivåerna för kränkingsersättningen bör höjas generellt. Det framstår också som befogat med lagstiftningsåtgärder för att åstadkomma en sådan nivåhöjning.

Som utredningen framhåller är det dock förenat med betydande svårigheter att värdera den kränkning det innebär att bli utsatt för brott i pengar. Med det sagt föreslås i betänkandet att en höjning av ersättningsnivåerna ska åstadkommas genom att ett stärkt upprättelsemoment införs i 5 kap. 6 § skadeståndslagen. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska skadeståndet bestämmas på ett sätt som även innebär att den kränkte får upprättelse för angreppet. Även om kränkingsersättningen *i viss mån* kan bidra till att ge brottsoffer upprättelse för det lidande som hen drabbats av torde upprättelse – i likhet med kränkning – svårigen kunna värderas i pengar. Att i författning reglera att skadeståndet vid skälighetsbedömningen *ska* bestämmas på ett sätt som *innebär* att den kränkte *får* upprättelse framstår som väl ambitiöst och kan sannolikt bli svårt att infria.

För att ändå åstadkomma de höjda ersättningsnivåerna genom ett stärkt upprättelsemoment skulle lagtexten kunna utformas så att det i stället anges att skadeståndet vid skälighetsbedömningen ska bestämmas på ett sätt som även *bidrar till* att den kränkte får upprättelse för angreppet.

Vidare instämmer Läraryrket i bedömningen att det finns ett behov av att beakta fler omständigheter vid bestämmandet av kränkingsersättningens storlek. När det särskilt gäller handlingar som tagits upp med ett tekniskt hjälpmedel välkomnar förbundet

20 oktober 2021

förslaget att det inte bör krävas att någon faktisk spridning skett, utan att det räcker med att det finns en risk för spridning.

Poliser och andra grupper med särskild beredskap

Läraryrkesförbundet instämmer i att uttrycket *yrkesgrupper med särskild beredskap* är att föredra framför *särskilt utsatta yrkesgrupper*. Två nya rapporter från Läraryrkesförbundet från i år visar att hot och våld är ett reellt problem för en betydande andel lärare och skolledare. Denna särskilda utsatthet innebär dock inte att lärare och skolledare är bättre skickade än gemene man att hantera brottsliga angrepp. Läraryrkesförbundet noterar också att utredningen uttryckligen anger att lärare är en sådan yrkesgrupp som inte bör anses ha någon särskild beredskap för att bli angripna, vilket alltså är en bedömning som stämmer överens med förbundets uppfattning.

Vid sidan av de skadeståndsrättsliga frågor som aktualiseras när en person blir utsatt för brott i tjänsten skulle det, enligt Läraryrkesförbundets mening, även vara påkallat med ett förstärkt straffrättsligt skydd i lämplig form för lärare, skolledare och möjligen fler yrkesgrupper. Denna separata fråga skulle med fördel kunna utredas i ett annat sammanhang.

Förslagen om anhörigersättning och utvidgade utmätningsmöjligheter

Läraryrkesförbundet har varken några invändningar mot förslaget avseende den särskilda anhörigersättningen eller förslaget rörande utvidgade utmätningsmöjligheter till förmån för brottsoffer.

Läraryrkesförbundet

Johanna Jaara Åstrand
Ordförande

Hannah Edström
Förbundsjurist